

© Л. А. Пунчак, к.е.н., доцент, О. М. Барзилович,
ст. викладач, КПІ ім. Ігоря Сікорського, Київ, Україна

ПРОБЛЕМИ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМСТВАМИ МЕДІАГАЛУЗІ

Авторами статті визначено та узагальнено сучасні проблеми інформаційного забезпечення спеціалістів підприємств медіагалузі. На основі аналізу положень чинних нормативно-законодавчих актів та поточного стану медіагалузі визначено основні причини нестачі релевантної інформації для економіко-статистичного аналізу як діяльності окремих підприємств, так і галузі загалом.

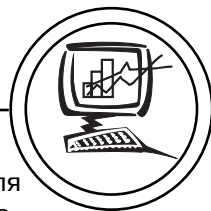
Ключові слова: інформація; КВЕД; медіа галузь; облік; проблема; ризик; статистика; управлінське рішення.

Постановка проблеми

У сучасних умовах господарювання управлінські рішення керівників підприємств медіагалузі та їх структурних підрозділів приймаються в умовах ризику. Параметри ризику зменшуються, якщо керівництво спирається на попередній досвід та ринкову інформацію. Швидкі зміни в маркетинговому середовищі підприємства зменшують значення попереднього досвіду, що ускладнює прогнозування та підвищує ступінь ризику у прийнятті управлінських рішень.

Інформація стає не менш важливим ресурсом ніж гроші, сировина, обладнання та працівники. Ми вважаємо, що цінність інформації — це рівень її значущості для прийняття управлінських рішень в умовах конкретної ситуації на ринку, або всередині підприємства. Проте важко знайти підприємство, яке було би ціл-

ком задоволено наявною інформацією як про стан мікро-, так і макросередовища функціонування підприємства. Виникає невідповідність між тією інформацією, що надходить, і тією, якої потребує адресат. Системною проблемою, характерною для сучасної економіки України, є нестача достовірних релевантних даних про стан національної медіагалузі, зокрема кількісних показників галузі в цілому, а також окремих її секторів, підприємств. Важливу роль в такому інформаційному забезпеченні відіграє Державний комітет телебачення та радіомовлення України. Разом з тим для української медіагалузі вагомою є проблема недосконалості, або навіть плутанини в ідентифікації чинних суб'єктів господарювання відповідно до прийнятих видів економічної діяльності.

Аналіз попередніх досліджень

Вивченню питань інформаційного забезпечення управління підприємствами присвячено праці таких вчених як А. В. Череп, О. М. Панченко, Л. А. Птіцина, Є. В. Мних [1, 2]. Роль інформації в інноваційному розвитку підприємств є об'єктом дослідження Т. В. Писаренко, Т. К. Кваша [3]; соціально-економічному розвитку регіонів України — Ю. Г. Горяшенко [4]. Особливості правового забезпечення інформаційної сфери розглянуто у працях О. А. Баранова [5], у той час як питання інформаційної безпеки в умовах глобалізації, зокрема для таких галузей економіки як теплоенергетика, аналізують у своїх дослідженнях О. Д. Довгань [6], В. П. Бабак [7] та інші. Разом з тим питання інформаційного забезпечення діяльності підприємств медіагалузі залишається невисвітленим. Крім того, наявні в різних джерелах дані про медіасферу розрізнені, а узагальнити їх вкрай важко, зокрема через відсутність усталеного понятійно-категоріального апарату.

Мета роботи

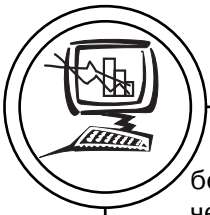
Метою дослідження є визначення та узагальнення проблем інформаційного забезпечення підприємств медіагалузі відповідно до сучасних умов господарювання.

Результати проведених досліджень

У сучасних умовах існують різні підходи до трактування поняття «медіа». На нашу думку, медіа — це сукупність інфор-

маційних засобів і прийомів для передачі конкретному споживачу повідомлення (друковане слово, музична композиція, графіка тощо) у тій чи іншій формі. Як правило, термін «медіа» використовується не самостійно, а як частина складнішого слова, яке є його частковим варіантом. Одним із них є медіабізнес. Проведений аналітичний огляд літературних джерел показав, що кластер медіагалузі формують підприємства газетного і журнального бізнесу, книговидавання; теле-, радіо-, кіно- та відеовиробництва; звукозаписна галузь; виробництва онлайн-контенту та комп'ютерних ігор; створення баз даних.

Таким чином, галузь з формальної точки зору є досить розгалуженою та диференційованою за напрямками діяльності; статистичний облік медіапідприємств ускладнений у зв'язку з відсутністю чітких юридичних критеріїв їх ідентифікації. Представники медіагалузі можуть бути як інституціоналізовані (zareestrovani як юридична особа або фізична особа-підприємець), так і неінституціоналізовані. Зокрема, в сегменті виробників аудіовізуального контенту (підрядників і субпідрядників підприємств мовлення) поширеною є форма творчих груп — неформальних об'єднань людей, що мають спільну професійну приналежність. Склад таких груп непостійний, ситуаційний. Діяльність вони здійснюють як фізичні особи, укладаючи договори про надання послуг — виробництво фільмів, програм, рекламних роликів, відеокліпів, графічно-дизайнерських пакетів — або

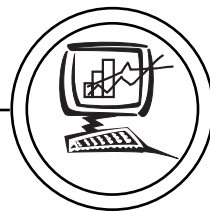
безпосередньо з замовниками, через сторонні юридичні особи, або взагалі без належного цивільно-правового оформлення.

Ще одним суб'єктом ринку є виробники-одинаки, які надають приватні послуги або творчим групам, або юридичним особам, і часто не реєструються навіть як приватні підприємці. Цей стихійний неформалізований сегмент галузі взагалі не піддається будь-якому обліку та кількісному аналізу. Таким чином, при проведенні досліджень об'єктивно виникають труднощі методологічного характеру: чи можна вважати подібних економічних агентів медіагалузі об'єктом аналізу.

Вищезазначені проблеми поглиблюються свідомою і одночасно стихійно підтримуваною непрозорістю медіагалузі (відсутність традиції публічної звітності, наявність неформальних економічних відносин) та формальними причинами розподілу підприємств для статистичного обліку. Згідно Концепції побудови національної статистики України класифікація видів економічної діяльності (КВЕД) встановлює основи для підготовки та поширення статистичної інформації. Її основний принцип полягає в об'єднанні підприємств, що виокремлюють подібні товари чи послуги у самостійні групи за єдиними адміністративно-правовими критеріями [8]. Аналіз показав, що зазначені групи підприємств медіагалузі мають шифри видів економічної діяльності, що відповідають як мінімум шести різним розділам класифікатора: С (Переробна промисловість), Н (Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська

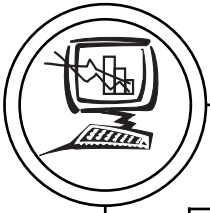
діяльність), G (Оптова і роздрібна торгівля), J (Інформація та телекомунікації), M (Професійна, наукова та технічна діяльність), S (Надання інших видів послуг). Нами було узагальнено основні види діяльності за шифрами, які мають пряме або опосередковане відношення до медіагалузі (табл.). Загалом, діяльності провідних підприємств медіагалузі можуть відповідати більш ніж як 30 різних шифрів. Такі види діяльності як видання газет, журналів, книг, поліграфія, досить щільно згруповані у секціях С «Переробна промисловість» та J «Інформація та телекомунікації». Продаж медіапродукції (опт та роздріб) віднесено до розділу G «Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів та мотоциклів», де викликає питання розміщене поряд з ремонтом автотранспорту. Разом з тим діяльність національної пошти, а саме поширення видань за підпискою, віднесено класифікатором до розділу H «Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність».

Виробництво аудіовізуального контенту, діяльність у сфері радіо- та телевізійного мовлення, а також надання інформаційних послуг зосереджено у секції J «Інформація та телекомунікації». Розділ R охоплює діяльність у галузі культури, мистецтва та розваг, тобто об'єднано різні види творчості, які певним чином пов'язано з медіагалуззю. Але ці ж самі коди економічної діяльності можуть мати і організації, які не відносяться до медіапідприємств, наприклад, будинки культури. Рекламну діяльність вне-

Види економічної діяльності в медіагалузі України [9]

Розділ КВЕД	Шифр КВЕД, назва виду діяльності за класифікатором	Відношення до медіагалузі
13. Текстильне виробництво	13.30. Оздоблення текстильних виробів (шовкотрафаретний друк на текстильних виробах і одязі)	Пряме
18. Поліграфічна діяльність, тиражування записаної інформації	18.11. Друкування газет 18.12. Друкування іншої продукції 18.13. Виготовлення друкарських форм і надання інших поліграфічних послуг 18.14. Брошурувально-палітурна діяльність та надання послуг, пов'язаних з нею 18.20. Тиражування звуко-, відеозаписів та програмного забезпечення	Пряме
46. Оптова торгівля, крім торгівлі автотранспортними засобами та мотоциклами	46.49. Оптова торгівля іншими товарами господарського призначення (книгами, журналами та газетами)	Пряме
47. Роздрібна торгівля, крім торгівлі автотранспортними засобами та мотоциклами	47.4. Роздрібна торгівля інформаційним та комунікаційним устаткуванням у спеціалізованих магазинах 47.6. Роздрібна торгівля товарами культурного призначення та товарами для відпочинку в спеціалізованих магазинах	Опосередковане
53. Поштова та кур'єрська діяльність	53.1. Діяльність національної пошти 53.2. Інші поштова та кур'єрська діяльність	Пряме
58. Видавнича діяльність	58.1. Видання книг, періодичних видань, та інша видавнича діяльність 58.2. Видання програмного забезпечення	Пряме
59. Виробництво кіно- та відеофільмів, телевізійних програм, видання звукозаписів	59.11. Виробництво кіно- та відеофільмів, телевізійних програм 59.13. Розповсюдження кіно- та відеофільмів, телевізійних програм 59.14. Демонстрація кінофільмів	Пряме
60. Діяльність у сфері радіомовлення та телевізійного мовлення	60.1. Діяльність у сфері радіомовлення 60.2. Діяльність у сфері телевізійного мовлення	Пряме
61. Телекомунікації (електрозв'язок)	61.1–61.9. Діяльність у сфері електрозв'язку	Опосередковане
63. Надання інформаційних послуг	63.1. Оброблення даних, розміщення інформації на веб-вузлах і пов'язана з ними діяльність; веб-портали 63.9. Надання інших інформаційних послуг	Пряме
73. Рекламна діяльність і дослідження кон'юнктури ринку	73.1. Рекламна діяльність 73.2. Дослідження кон'юнктури ринку та виявлення громадської думки	Пряме

Закінчення табл.

Розділ КВЕД	Шифр КВЕД, назва виду діяльності за класифікатором	Відношення до медіагалузі
74. Інша професійна, наукова та технічна діяльність	74.10. Спеціалізована діяльність з дизайну 74.20. Діяльність у сфері фотографії	Опосередковане Пряме
90. Діяльність у сфері творчості, мистецтва та розваг	90.0. Діяльність у сфері творчості, мистецтва та розваг	Пряме
94. Діяльність громадських організацій	94.99. Діяльність інших громадських організацій	Опосередковане

сено до секції М «Професійна, наукова та технічна діяльність», до якої також належить дизайн та фотографія. Припускаємо, що деякі медіапідприємства можуть мати й інші шифри з узагальненими назвами «Інша діяльність...».

Таким чином, проведений аналіз показав, що вітчизняна медіагалузь не є цілісним об'єктом досліджень та збору інформації національними органами статистики. Вона одночасно є переробною промисловістю, здійснює оптову та роздрібну торгівлю, інформаційну, телекомунікаційну, транспортну, складську, поштову та кур'єрську діяльність, надає професійні, наукові та технічні послуги, в тому числі у сфері мистецтва, спорту, розваг та відпочинку. Власне поняття «медіа» не трапляється взагалі. Опрацювання інформації величезної сукупності групвань підприємств за класифікатором є надзвичайно трудомістким і не завжди дає бажаний результат. Адже навіть якщо сформулювати запит до Державної служби статистики за обраними шифрами КВЕД, то отримана інформація характеризуватиме абсолютно всі підприємства, що провадять

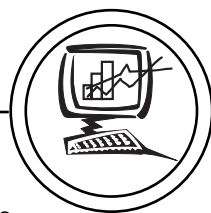
обрані види діяльності, а не лише ті, що належать до медіагалузі.

Висновки

1. Визначено та проаналізовано особливості діяльності підприємств медіагалузі в сучасних умовах, у тому числі інформаційне забезпечення як джерело зменшення ризиків при прийнятті управлінських рішень.

2. Встановлено, що діяльності медіапідприємств України притаманні проблеми, пов'язані з історичною практикою її виникнення та функціонування. А саме: розгалужений перелік видів економічної діяльності; відсутність чітких критеріїв ідентифікації як підприємств медіагалузі; наявність стихійного та неформалізованого сегменту медіагалузі; загальна непрозорість досліджуваної галузі тощо.

3. Визначено, що вітчизняна медіагалузь не є цілісним об'єктом статистичних досліджень національних органів статистики, що фактично унеможливує застосування традиційної наукової методології економіко-статистичного аналізу при вивченні стану функціонування медіагалузі загалом та окремих її підприємств.

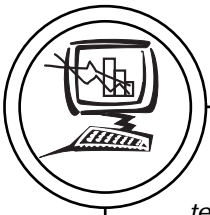

Список використаної літератури

1. Череп А. В. Інформаційне забезпечення в системі управління промисловим підприємством : монографія / А. В. Череп, О. М. Панченко, Л. А. Птіцина ; Держ. вищ. навч. закл. «Запоріж. нац. ун-т» М-ва освіти і науки України. — Запоріжжя : Запоріж. нац. ун-т, 2014. — 264 с.
2. Фінансовий аудит : інформаційно-аналітичне забезпечення : монографія / [Є. В. Мних та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук, проф. Є. В. Мниха ; Київ. нац. торг.-екон. ун-т. — Київ : КНТЕУ, 2015. — 415 с.
3. Інформаційне забезпечення інноваційного розвитку : світовий та вітчизняний досвід / Т. В. Писаренко, Т. К. Кваша, Н. В. Березняк, О. В. Прудка; М-во освіти і науки України, Укр. ін-т наук.-техн. і екон. інформації. — Київ : УкрІНТЕІ, 2015. — 241 с.
4. Горященко Ю. Г. Соціально-економічний розвиток регіонів України та його інформаційне забезпечення : монографія / Ю. Г. Горященко ; Дніпропетр. держ. фінанс. акад. — Дніпропетровськ : ДДФА, 2014. — 191 с.
5. Баранов О. А. Правове забезпечення інформаційної сфери : теорія, методологія і практика : [монографія] / О. А. Баранов. — Київ : Едельвейс, 2014. — 433 с.
6. Довгань О. Д. Забезпечення інформаційної безпеки в контексті глобалізації : теоретико-правові та організаційні аспекти : монографія / О. Д. Довгань ; Нац. акад. прав. наук України, НДІ інформатики і права, НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. — Київ : НБУ ім. В. І. Вернадського, 2015. — 386 с.
7. Інформаційне забезпечення моніторингу об'єктів теплоенергетики : [монографія] / [В. П. Бабака та ін.] ; за ред. чл.-кор. НАН України В. П. Бабака; НАН України, Ін-т техн. теплофізики. — Київ, 2015. — 511 с.
8. Постанова Кабінету міністрів України «Про Концепцію побудови національної статистики України та Державну програму переходу на міжнародну систему обліку і статистики» [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/326-93-p>.
9. Класифікатор видів економічної діяльності [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://kved.ukrstat.gov.ua/KVED2010/kv10_i.html.

References

1. Cherep, A. V. (2014). *Informatsiine zabezpechennia v systemi upravlinnia promyslovym pidpriemstvom [Information security management system of industrial enterprise]*. Zaporizhzhia: Zaporiz. nats. un-t [in Ukrainian].
2. Mnykh, Ie. V. (2015). *Finansovyi audyt: informatsiino-analitychne zabezpechennia [Financial audit: information and analytical support]*. Kyiv: KNTEU [in Ukrainian].
3. Pysarenko, T. V. & Kvasha, T. K. & Bereznjak, N. V. & Prudka, O. V. (2015). *Informatsiine zabezpechennia innovatsiinoho rozvytku: svitovyi ta vitchyzniani dosvid [Information support of innovative development: global and domestic experience]*. Kyiv: UkrINTEI [in Ukrainian].
4. Horiashchenko, Iu. H. (2014). *Sotsialno-ekonomichnyi rozvytok rehioniv Ukrainy ta yoho informatsiine zabezpechennia [Socio-economic development of regions of Ukraine and its information support]*. Dnipropetrovsk: DDFA [in Ukrainian].

5. Baranov, O. A. (2014). *Pravove zabezpechennia informatsiinoi sfery: teoriia, metodolohiia i praktyka* [Legal ensuring of information sphere: theory, methodology and practice]. Kyiv: Edelveis [in Ukrainian].
6. Dovhan, O. D. (2015). *Zabezpechennia informatsiinoi bezpeky v konteksti hlobalizatsii: teoretyko-pravovi ta orhanizatsiini aspekty* [Information security in the context of globalization: theoretical-legal and organizational aspects]. Kyiv: NBU im. V. I. Vernadskoho [in Ukrainian].
7. Babak, V. P. & etc. (2015). *Informatsiine zabezpechennia monitorynhu ob'iektiv teploenerhetyky* [Information support of monitoring of objects of power]. Kyiv [in Ukrainian].
8. *Postanova Kabinetu ministriv Ukrainy 'Pro Kontseptsiuu pobudovy natsionalnoi statystyky Ukrainy ta Derzhavnu prohramu perekhodu na mizhnarodnu systemu obliku i statystyky'* [Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine 'On the concept of building national statistics of Ukraine and State program of transition to international accounting system and statistics']. Retrieved from <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/326-93-p> [in Ukrainian].
9. *Klasyfikator vydiv ekonomichnoi diialnosti* [The classifier of types of economic activity]. Retrieved from http://kved.ukrstat.gov.ua/KVED2010/kv10_i.html [in Ukrainian].

Авторами статьи определены и обобщены современные проблемы информационного обеспечения специалистов предприятий медиаотрасли. На основе анализа положений действующих нормативно-законодательных актов и текущего состояния медиаотрасли определены основные причины нехватки релевантной информации для экономико-статистического анализа, как деятельности отдельных предприятий, так и отрасли в целом.

Ключевые слова: информация; КВЭД; медиаотрасль; учет; проблема; риск; статистика; управленческое решение.

The authors of an article have identified and summarized the current problems of information support of media industry enterprise specialists, based on analysis of the articles of the current regulatory legislation and the current state of the media industry. The main reasons for the lack of relevant information for an economic and statistical analysis of both individual companies and the industry as a whole have been identified.

Keywords: information; CEA; media industry; accounting; problem; risk; statistics; management decision.

Рецензент — О. А. Сухорукова, к.е.н.,
доцент, КПІ ім. Ігоря Сікорського

Надійшла до редакції 12.10.16